

DOI 10.31558/2519-2949.2026.1.5

УДК 323.22/.28

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6607-4458>**Опанасенко А. В., Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова****СУДОВИЙ ЛОБІЗМ, ЯК НАСЛІДОК «JUDICIALIZATION OF POLITICS»**

У статті проведено дослідження явища зростання впливу судів та суддів на політичні процеси та його кореляцію з лобізмом у судовій гілці влади. Зростання впливу судів у політичних процесах у зарубіжній літературі визначили поняттям «judicialization of politics», яке пов'язується з розвитком демократій та розглядається як закономірне явище. Судові інстанції (здебільшого вищої ланки) у різних політичних системах отримали роль арбітрів у політичних конфліктах, що забезпечило суддів політичним впливом та наділило їх ознаками політичного актора, який будучи незалежним так чи інакше має вплив на політичні процеси. Міжнародні організації протягом останніх 10 років почали прямо говорити про лобіювання у судовій гілці влади, а в кінці 2025 року був опублікований звіт Трансперенсі Інтернешнл «Лобіювання судової влади: ризики та заходи щодо їх мінімізації», в якому було висвітлено судовий лобізм, як нове явище, до якого є питання щодо прозорості здійснення діяльності. В статті розкривається яким чином здійснюється судовий лобізм. Зазначається, що шляхами (способами) судового лобіювання у судах може бути процесуальним (формальним) та позапроцесуальним (неформальним). Також наводяться приклади кожного зі шляхів судового лобіювання та наголошується на необхідності врегулювання цього процесу на нормативному рівні. Відзначається, що формальні шляхи судового лобізму є притаманними до країн загального права, а для політичної системи України можна застосувати тільки поняття неформального судового лобізму. В судах загальної системи права (США, Велика Британія) є можливість лобістів впливати на рішення судів шляхом прямого подання в межах спеціальних процедур своїх звернень, що не притаманно Україні. Неформальні способи судового лобізму (наприклад, заходи, тренінги, призначення тощо) є актуальними для більшості політичних систем та хоч і не є способами лобістської діяльності по своїй суті, однак є тими шляхами, які дозволяють умовному лобісту вплинути на рішення, яке буде прийматись умовним суддею в вирішенні того чи іншого політичного питання.

Ключові слова: лобізм, судовий лобізм, судова гілка влади, *judicialization of politics*, форми судового лобізму.

Постановка проблеми. Перманентний розвиток політичних систем створює нові явища, які слід досліджувати. Одним з таких явищ є лобіювання, яке свого класичного розуміння діяльності із впливу на ключових політичних акторів, набуло у XIX-XX століттях, а вже у XXI столітті набуло чітких ознак системної діяльності, яку держави врегульовують на нормативному рівні. Нормативізація лобізму надає цьому явищу прозорості та системності, що власне і було запроваджено в Україні з прийняттям Закону України від 23.02.2024 № 3606-IX «Про лобіювання» та його вступом в законну силу з вересня 2025 року. Водночас, класична парадигма розуміння поняття «лобіювання» спрямована виключно на вплив на законодавчу гілку влади. Разом з цим, останні дослідження в рамках політичної науки (зокрема, дослідження Р. Гіршля, Р.Х.А. Ногейра) свідчать про зростання впливу судової гілки влади на політичні процеси, а відтак, виникає явище лобіювання у напрямку суддів та судів, що не може бути залишеним без уваги та дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає зрозуміти відсутність ґрунтового дослідження питань зростання впливу судової гілки влади та кореляції цієї тенденції з виникненням судового лобізму. Проте, яскравим прикладом наявності проблем виникнення та розвитку явища судового лобіювання є публікація 01.12.2025 р. на сайті Трансперенсі Інтернейшнл звіту із назвою «Лобіювання судової влади: ризики та заходи щодо їх мінімізації».

Водночас, питання зростання впливу судової гілки влади досліджувалось вченими за кордоном, зокрема, Р. Гіршл, на деякі наукові роботи якого будуть наявні посилання у цій статті.

Метою статті є розкриття тенденції збільшення політичного впливу судової гілки влади, наслідком якого є виникнення явища судового лобізму.

Виклад основного матеріалу. Говорячи про лобізм, зазвичай, йде мова про просування інтересів у, здебільшого, законодавчій та, менше, виконавчій гілці влади. Проте, лобізм є політичним явищем, яке пронизує всі три гілки, в т.ч. судову владу.

Необхідність дослідження лобізму в контексті саме судової гілки влади зумовлене таким явищем, яке в іноземній літературі назвали як «judicialization of politics», яке прямо словник перекладає як «юримізація політики». Проте, на нашу думку, такий переклад не відповідає суті поняття, оскільки термін «judicialization» пішов від слова «judicial» - «судовий», тобто підкреслює саме вплив судів (судової гілки влади) на політику, а не її юримізацію.

Дієслово «judicialize» вперше з'явилося в англійській мові в середині 19 століття і означало «надавати судового характеру», «передавати рішення судді» або «розглядати в судовому порядку» [8, с. 671].

Нажаль, в даному випадку важко підібрати коректний український термін цьому поняттю, а тому обмежимося його оригінальним відтворенням.

Термін «judicialization» означає як розширення повноважень суддів за рахунок політиків і виконавчої влади шляхом надання першим права приймати рішення, так і поширення юридичного дискурсу, процедур і методів прийняття рішень за межами судової сфери [13, с. 93].

Цей неоднозначний термін використовується для визначення низки взаємопов'язаних процесів, зокрема зростаючої політизації судової влади, яка характеризує політичне середовище з кінця ХХ століття.

Р. Гіршл розглядаючи поняття «judicialization of politics» зазначає про те, що це є феноменом спірання політичних акторів на суди та судові механізми для вирішення основних моральних дилем, питань державної політики та політичних суперечок. Цей феномен розглядається, мабуть, одним із найважливіших урядових явищ кінця ХХ — початку ХХІ століття. озброєні новими процедурами судового перегляду, національні суди вищих інстанцій по всьому світу часто отримують запити щодо вирішення низки питань, починаючи від свободи вираження поглядів, релігійних свобод та права на приватність і закінчуючи питаннями власності, торгівлі та комерції, освіти, імміграції, праці та охорони навколишнього середовища [5, с. 253].

Серед багатьох причин феномену «judicialization of politics» - демократія виділяється як одна з головних рушійних сил цієї тенденції [12, с. 162].

Дебати щодо ролі судів у демократії тривають з часів зародження політичної думки. В них брали участь такі видатні постаті, як Джон Стюарт Мілль, який писав у традиції британської парламентської верховенства, та Олександр Гамільтон, який підтримував незалежність судової системи Сполучених Штатів [13, с. 94].

Крім того, також стверджується, що «judicialization of politics» розвивалася одночасно із зростаючою деполітизацією демократії. Згідно з цією точкою зору, транснаціоналізація держави, яка в першу чергу позиціонує себе як актор на міжнародній арені, призводить до ігнорування внутрішніх проблем і звуження простору для політичного дискурсу на національному рівні [11, с. 41].

Водночас, всі вчені сходяться у думці, що феномен «judicialization of politics» є прогресуючим та притаманний багатьом політичним системам.

Як зазначив Р. Гіршл, зростаюче політичне значення судів не тільки стало більш всеосяжним, але й розширилося за обсягом, перетворившись на різноманітне, багатогранне явище, яке виходить далеко за межі концепції державної політики, сформованої суддями. «Judicialization of politics» тепер включає масове перенесення до судів деяких найвизначніших і найсуперечливіших політичних суперечок, що стосуються демократії [3, с. 583].

Якщо проаналізувати діяльність судової гілки влади в Україні, то напевно, можна дійти висновку про актуальність існування такого феномену також і для нашої політичної системи, що зокрема стосується Конституційного Суду України, Верховного Суду або Окружного адміністративного суду міста Києва, в якому вирішувалось багато політичних конфліктів.

Вчені пов'язують цей процес «judicialization of politics» з двома основними чинниками: по-перше, фрагментацією політичної влади, яка послаблює здатність законодавчих органів діяти і змушує громадян звертатися до судів за рішеннями; по-друге, сприйняттям судів як надійних захисників основних свобод і цінностей від потенційного політичного зловживання [8, с. 683].

Через свою судову практику або в ролі арбітрів у конфліктах суди часто отримують запити щодо визначення результатів державної політики в таких сферах, як захист конституційних прав, торгівля та комерція, національна безпека, захист праці або навколишнього середовища.

Таким чином, судова влада, включаючи як суддів, так і прокурорів, також може бути об'єктом лобістських стратегій щодо рішень, які мають значний вплив на суспільство. Аналогічно, стратегії впливу також можуть бути спрямовані на призначення суддів з метою забезпечення конкретних судових рішень, які відповідають інтересам, що представляються [9, с. 33].

Таким чином цілком очевидно, що коли судді та суди отримують свою визначальну роль у політичних процесах, то паралельно зростають випадки стороннього впливу на цих суб'єктів, як політичних акторів.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) 2021 року у своєму звіті «Лобіювання у 21 столітті. Прозорість, доброчесність та доступність» визначає лобіювання, як законні спроби вплинути на розробку, впровадження, виконання та оцінку державної політики та нормативних актів, що застосовуються виконавчими, законодавчими або судовими державними посадовими особами на місцевому, регіональному або національному рівні [9, с. 13].

В цьому ж звіті ОЕСР підкреслює те, що особливістю лобізму 21 століття є те, що він зачіпає не тільки законодавчу, а й виконавчу і судову гілки влади. ОЕСР цитуючи того ж Р. Гіршля погоджується зі зростаючою роллю судової гілки влади та відзначає, що лише чотири країни забезпечили певний рівень прозорості лобістської діяльності, спрямованої на судову владу (Австрія, Чілі, Естонія, Словенія).

У своєму звіті спрямованому на дослідженні регулювання лобістської діяльності у судовій гілці влади Р. Левуш відзначив, що в Австрії Закон про прозорість лобіювання та представлення інтересів (2012) визначається як такий, що охоплює судові «процеси прийняття рішень»; однак, виняток зроблено для діяльності адвокатів. Закон Чілі № 20 730 (2014) поширює регулювання лобіювання на адміністративний орган судової гілки влади, зобов'язуючи його вести публічний реєстр лобістської діяльності, при цьому прямо виключаючи основні судові функції, такі як захист у суді та участь *amicus curiae*, коли ці дії є невід'ємною частиною судового або адміністративного процесу. Закон Словенії про доброчесність та запобігання корупції (2010, із змінами 2011) визнає, що судді конституційного суду, інші судді та державні прокурори можуть бути об'єктами лобіювання, але прямо виключає судові рішення з сфери застосування закону; закон застосовується лише до несудових рішень судової влади (таких як адміністративні або кадрові питання) [6, с. 1-2].

Вже у 2025 році ОЕСР в «Рекомендаціях Ради щодо прозорості та доброчесності в лобіюванні та впливі» визначає лобіювання та діяльність із впливу, як дії, що здійснюються безпосередньо або через будь-яку іншу фізичну чи юридичну особу, спрямовані на державних службовців, які беруть участь у процесі прийняття рішень, зацікавлені сторони, засоби масової інформації або ширшу аудиторію, і мають на меті просування інтересів лобістів та осіб, що впливають на прийняття державних рішень та виборчі процеси [10, с. 7].

В свою чергу, процес прийняття рішень на публічному рівні визначається як діяльність з розробки, впровадження, оцінки або модифікації будь-якої державної політики або будь-якої державної програми на всіх рівнях уряду (наприклад, федеральному, національному, регіональному або місцевому) та гілках влади (виконавчій, законодавчій та судовій).

Тобто, ОЕСР чітко відстежує тенденцію розповсюдження лобістської діяльності на судову гілку влади, проте ОЕСР не вказує, які саме дії, спрямовані на вплив на суд та суддів, як учасників прийняття публічних рішень, слід вважати лобіюванням.

Водночас, проаналізувавши наукову літературу та можна висувати, що лобіювання судової гілки влади здійснюється у двома шляхами (способами): процесуальним (формальним) та позапроцесуальним (неформальним).

Процесуальна форма стосується тих дій, які лобісти можуть вчиняти безпосередньо у судових процесах використовуючи судові процесуальні кодекси, а позапроцесуальна – вплив поза судовим процесом.

При цьому, для західної правової сім'ї (зокрема, загального права у США) одним із формальних способів впливу на суддів є записки до суддів (т.зв. *amicus curiae* briefs).

«*Amicus curiae*» (латинська фраза, що означає «друг суду») дозволяє сторонам, які не беруть безпосередньої участі у справі, з дозволу суду подати короткий виклад юридичних, соціальних або політичних аргументів, що мають на меті допомогти суддям у прийнятті рішення. Ця практика бере свій початок у римському та британському загальному праві, де сторонній спостерігач або місцевий адвокат допомагав владі, виправляючи юридичні міркування [14, с. 143].

При цьому, зі зростаючим впливом судової гілки влади зросла і кількість поданих до судів США

записок до суддів. Зокрема, Стейн і Бантінг у 2024 році проаналізували набір даних про апеляції з питань господарського права в п'яти штатах і виявили, що приблизно 67% «amicus curiae briefs» було подано лобістськими організаціями, а лише близько 10% — фізичними особами [2, с. 6].

Водночас, такого процесуального впливу на суддів в політичній системі України не передбачено на законодавчому рівні. Більше того, було встановлено, що деякі суб'єкти не будучи учасниками справи у Великій Палаті Верховного Суду вже намагались звернутись до суду із заявою по типу «amicus curiae briefs», однак суд не прийняв та повернув таку заяву [1].

Натомість, як і в Україні так і, мабуть, у всіх інших політичних системах можна говорити про позапроцесуальний (неформальний) вплив на судову гілку влади.

Такі шляхи (канали), за якими може здійснюватись лобіювання, були описані у М. Пратт у звіті Антикорупційної служби підтримки Трансперенсі Інтернешнл із назвою «Лобіювання судової влади: ризики та заходи щодо їх мінімізації» [7, с. 9-15].

Зокрема, М. Пратт виділяються наступні канали позапроцесуального лобіювання судової гілки влади: 1) Заходи, тренінги та гостинність та 2) Судові призначення та підвищення по службі.

Розглядаючи перший з перелічених каналів, зазначається, що вплив здійснюється опосередковано через заходи, навчальні курси та гостинність третіх сторін для суддів. Зазвичай це відбувається в неформальних або напівофіційних умовах – спонсорованих конференціях, навчальних курсах, навчальних візитах або приватних ретритах – де судді та інші учасники спілкуються, часто без чіткого розкриття інформації або нагляду.

Наприклад, в Україні часто проводяться різні семінари для адвокатів та суддів, які організовуються Національною асоціацією адвокатів України, Асоціацією правників України або іншими організаціями, в яких беруть участь як судді Верховного Суду так і судді місцевих та апеляційних судів, на яких так чи інакше здійснюється обговорення питань діяльності судів та є потенційна можливість здійснення судового лобіювання.

Вказаний канал більше використовується безпосередньо третіми особами, які не є державними службовцями. Водночас, другий канал судових призначень та підвищення по службі є більш закритим.

У невеликій кількості країн судді обираються населенням або обраними партіями. У таких країнах існує очевидна можливість для зацікавлених груп, політичних донорів та партійних діячів впливати на результати виборів шляхом внесків на передвиборчу кампанію, обіцянок підтримки або політичної підтримки. Наприклад, у США судді, які балотуються на партійних або позапартійних виборах, часто покладаються на кошти від адвокатів, підприємств або груп із особливими інтересами, які згодом можуть з'явитися перед ними в суді, що створює потенційні конфлікти інтересів [4, с. 8].

При цьому, як доцільно було зазначено М. Пратт у звіті для Трансперенсі Інтернешнл, жоден з цих каналів за визначенням не є лобіюванням. Однак, вважаємо, що ці канали є саме тими шляхами, якими позапроцесальне лобіювання може бути здійснене та здійснюється.

Висновки. В цілому, питання судового лобіювання є не достатньо дослідженим, однак таке явище існує та розвивається на фоні явища «judicialization of politics», що притаманне багатьом політичним системам.

Судове лобіювання часто розглядається як форма непропорційного (часто незаконного) впливу, однак з іншої сторони воно може надавати цінний досвід, сприяти діалогу між зацікавленими сторонами та інституціями, а також забезпечувати врахування різних точок зору при прийнятті рішень (наприклад, враховуючи професійну правову експертизу різних суб'єктів впливу).

Відтак, це явище підлягає поглибленому дослідженню, а судовий лобізм належному регулюванню для забезпечення його прозорості.

Бібліографічний список:

1. Ухвала Великої Палати Верховного Суду від 10.12.2025 р. у справі № 754/511/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/132746722>
2. Bunting, William and Stein, Tomer, Lobbying by Brief: Unveiling the Dominance of Amicus Lobbying in the Development of Business Law (January 29, 2024). University of Tennessee Legal Studies Research Paper, Available at <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4708986>
3. Carlos Closa, Ran Hirschl, *Towards Juristocracy: The Origins and Consequences of the New Constitutionalism*. Harvard University Press, 2004. 286 pages, *International Journal of Constitutional Law*, Volume 4, Issue 3, July 2006, Pages 581–586, <https://doi.org/10.1093/icon/mol020>
4. Gordon S. C. Elected vs. Appointed Judges. *DEMOCRACY REFORM PRIMER SERIES*. 2024. URL: <https://effectivegov.uchicago.edu/primers/elected-vs-appointed-judges>.

5. Hirschl, Ran, 'The Judicialization of Politics', in Robert Goodin (ed.), *The Oxford Handbook of Political Science* (2011; online edn, Oxford Academic, 5 Sept. 2013), <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199604456.013.0013>
6. Levush, R. & Law Library Of Congress, U. S. G. L. R. D. (2023) *Regulation of lobbying activities in the judicial branch: Austria, Brazil, Chile, Colombia, Estonia, Slovakia, Slovenia*. [Washington, D.C.: The Law Library of Congress, Global Legal Research Directorate] [Pdf] Retrieved from the Library of Congress, <https://www.loc.gov/item/2023555929/>.
7. Maria Leonor R. P. Lobbying of the judiciary: Risks and mitigation measures. *knowledgehub.transparency.org. Anti-Corruption Helpdesk*. 01.12.2025. URL: <https://knowledgehub.transparency.org/helpdesk/lobbying-of-the-judiciary-risks-and-mitigation-measures>.
8. Nogueira, A. J. A. (2020). State of the Art Research in the Judicialization of Politics. *Beijing Law Review*, 11, 670-689. <https://doi.org/10.4236/blr.2020.113041>
9. OECD (2021), Lobbying in the 21st Century: Transparency, Integrity and Access, *OECD Publishing, Paris*, <https://doi.org/10.1787/c6d8eff8-en>
10. OECD, Recommendation of the Council on Transparency and Integrity in Lobbying and Influence, *OECD/LEGAL/0379*
11. Randeria, S. (2007). De-politicization of Democracy and Judicialization of Politics. *Theory, Culture & Society*, 24(4), 38-44. <https://doi.org/10.1177/0263276407080398> (Original work published 2007)
12. Sweet, Alec Stone. "Constitutions, rights, and judicial power." In *Comparative Politics*. 6th ed, edited by Daniele Caramani. Oxford: Oxford University Press, 2023. Politics Trove, 2023. <https://doi.org/10.1093/hepl/9780192846051.003.0009>
13. Vallinder, Torbjörn. "The Judicialization of Politics. A World-Wide Phenomenon: Introduction." *International Political Science Review / Revue Internationale de Science Politique* 15, no. 2 (1994): 91–99. <http://www.jstor.org/stable/1601557>.
14. Whitehouse, S. 2021. A Flood of Judicial Lobbying: Amicus Influence and Funding Transparency: <https://yalelawjournal.org/forum/a-flood-of-judicial-lobbying-amicus-influence-and-funding-transparency>

References:

1. Ruling of the Grand Chamber of the Supreme Court dated December 10, 2025, in case №754/511/23. *Unified State Register of Court Decisions*. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/132746722>
2. Bunting, William and Stein, Tomer, Lobbying by Brief: Unveiling the Dominance of Amicus Lobbying in the Development of Business Law (January 29, 2024). University of Tennessee Legal Studies Research Paper, Available at <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4708986>
3. Carlos Closa, Ran Hirschl, (2004). *Towards Juristocracy: The Origins and Consequences of the New Constitutionalism*. Harvard University Press. 286 pages, *International Journal of Constitutional Law*, Volume 4, Issue 3, July 2006, Pages 581–586, <https://doi.org/10.1093/icon/mol020>
4. Gordon S. C. (2024). Elected vs. Appointed Judges. *DEMOCRACY REFORM PRIMER SERIES*. URL: <https://effectivegov.uchicago.edu/primers/elected-vs-appointed-judges>.
5. Hirschl, Ran, (2011). 'The Judicialization of Politics', in Robert Goodin (ed.), *The Oxford Handbook of Political Science* (online edn, Oxford Academic, 5 Sept. 2013), <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199604456.013.0013>
6. Levush, R. & Law Library Of Congress, U. S. G. L. R. D. (2023) *Regulation of lobbying activities in the judicial branch: Austria, Brazil, Chile, Colombia, Estonia, Slovakia, Slovenia*. [Washington, D.C.: The Law Library of Congress, Global Legal Research Directorate] [Pdf] Retrieved from the Library of Congress, <https://www.loc.gov/item/2023555929/>.
7. Maria Leonor R. P. Lobbying of the judiciary: Risks and mitigation measures. *knowledgehub.transparency.org. Anti-Corruption Helpdesk*. 01.12.2025. URL: <https://knowledgehub.transparency.org/helpdesk/lobbying-of-the-judiciary-risks-and-mitigation-measures>.
8. Nogueira, A. J. A. (2020). State of the Art Research in the Judicialization of Politics. *Beijing Law Review*, 11, 670-689. <https://doi.org/10.4236/blr.2020.113041>
9. OECD (2021), Lobbying in the 21st Century: Transparency, Integrity and Access, *OECD Publishing, Paris*, <https://doi.org/10.1787/c6d8eff8-en>
10. OECD, Recommendation of the Council on Transparency and Integrity in Lobbying and Influence, *OECD/LEGAL/0379*
11. Randeria, S. (2007). De-politicization of Democracy and Judicialization of Politics. *Theory, Culture & Society*, 24(4), 38-44. <https://doi.org/10.1177/0263276407080398> (Original work published 2007)
12. Sweet, Alec Stone. (2023). "Constitutions, rights, and judicial power." In *Comparative Politics*. 6th ed, edited by Daniele Caramani. Oxford: Oxford University Press, 2023. Politics Trove. <https://doi.org/10.1093/hepl/9780192846051.003.0009>
13. Vallinder, Torbjörn. (1994). "The Judicialization of Politics. A World-Wide Phenomenon: Introduction." *International Political Science Review / Revue Internationale de Science Politique* 15, no. 2 : 91–99.

<http://www.jstor.org/stable/1601557>.

14. Whitehouse, S. (2021). A Flood of Judicial Lobbying: Amicus Influence and Funding Transparency: <https://yalelawjournal.org/forum/a-flood-of-judicial-lobbying-amicus-influence-and-funding-transparency>

Opanasenko A. Judicial lobbying as a result of the «judicialization of politics».

The article examines the phenomenon of the growing influence of courts and judges on political processes and its correlation with lobbying in the judicial branch of government. The growing influence of courts in political processes has been defined in foreign literature as the “judicialization of politics,” which is associated with the development of democracies and is considered a natural phenomenon. Courts (mostly higher courts) in various political systems have assumed the role of arbitrators in political conflicts, which has given judges political influence and endowed them with the characteristics of political actors who, being independent, have an impact on political processes in one way or another. Over the past 10 years, international organizations have begun to speak openly about lobbying in the judicial branch of government, and at the end of 2025, Transparency International published a report entitled “Lobbying the Judiciary: Risks and Measures to Minimize Them,” which highlighted judicial lobbying as a new phenomenon that raises questions about the transparency of its activities. The article reveals how judicial lobbying is carried out. It notes that the methods (ways) of judicial lobbying in courts can be procedural (formal) and extra-procedural (informal). Examples of each method of judicial lobbying are also provided, and the need to regulate this process at the regulatory level is emphasized. It is noted that formal methods of judicial lobbying are characteristic of common law countries, and only the concept of informal judicial lobbying can be applied to the political system of Ukraine. In courts of the common law system (the US, the UK), lobbyists can influence court decisions by directly submitting their appeals within the framework of special procedures, which is not the case in Ukraine. Informal methods of judicial lobbying (e.g., events, training, appointments, etc.) are relevant to most political systems and, although they are not lobbying activities in essence, they are ways that allow a conditional lobbyist to influence the decision that will be made by a conditional judge in resolving a particular political issue.

Keywords: *lobbying, judicial lobbying, judicial branch of government, judicialization of politics, forms of judicial lobbying.*